

Stališče o javnem interesu pri zagotavljanju zakonitosti sestave in delovanja Nadzornega sveta RTV Slovenija

Zakonito delovanje Nadzornega sveta RTV Slovenija je nedvomno v javnem interesu, saj ima Nadzorni svet pristojnosti, ki pomembno vplivajo na delovanje RTV Slovenija. Gre za osrednji javni medij in »javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena« (cit. 1. člen Zakona o RTV Slovenija), ki vsakodnevno, v skladu z zakonodajo, opravlja informativne, izobraževalne in kulturno-umetniške dejavnosti, ključne za delovanje demokratične družbe ter redno in verodostojno obveščenost državljanov in državljanov.

Če je sestava Nadzornega sveta nezakonita in vzpostavljena na podlagi nezakonite razrešitve članov Nadzornega sveta in nezakonitega imenovanja novih članov Nadzornega sveta, lahko nastane za javni interes nepopravljiva škoda.

Nadzorni svet bistveno vpliva na materialne pogoje delovanja javnega medija RTV Slovenija, saj, med drugim, sprejema letni finančni načrt; če ga ne sprejme, ima to dejanje pomembne posledice za tekoče poslovanje javnega medija in s tem na opravljanje tekočih programskih obveznosti, ključnih za delovanje demokratične družbe. Nadzorni svet ima ključno vlogo pri sprejemanju statuta javnega zavoda ter nadzoruje številne poslovne funkcije in vodenje RTV Slovenija. Ima pravico do vpogleda v vso dokumentacijo javnega zavoda. Nadzorni svet nadzoruje tudi gospodarsko in finančno vodenje generalnega direktorja in mu nalaga odpravljanje ugotovljenih nepravilnosti. O ugotovljenih nepravilnostih predlaga pristojnim organom ukrepe iz njihove pristojnosti. Nadzorni svet s svojimi morebitnimi sklepi o nepravilnostih pri opravljanju vodstvenih nalog generalnega direktorja lahko sproži postopke pristojnega organa – Programskega sveta RTV Slovenija – za njegovo razrešitev. Statut RTV Slovenija določa, da se postopek razrešitve generalnega direktorja lahko začne, med drugim, na pobudo nadzornega sveta.

V konkretnih razmerah, v katerih najvišji vladni predstavniki agresivno sporočajo svoje politične ocene in žaljive kvalifikacije o slabem vodenju, poslovnem in programskem delovanju RTV Slovenija, bi lahko nezakonita vladna razrešitev članov Nadzornega sveta in nezakonito vladno imenovanje novih članov vodilo do politično motiviranih in nezakonito sprejetih sklepov o postopku razrešitve generalnega direktorja in drugih nezakonitih sklepov. Generalni direktor ima vrsto poslovnih in programskih pristojnosti, njegova nezakonita razrešitev in posledično nezakonito imenovanje novega generalnega direktorja bi lahko pomembno spremenilo cel niz programskih, poslovnih in kadrovskih rešitev, mnoge med njimi ne bi bilo možno odpraviti za nazaj, saj bi bile že izvedene in bi dnevno vplivale na vsebino programov, na posle in finančne transakcije in druge poslovne funkcije, ki jih ne bi bilo možno popraviti za nazaj.

Pomembno je upoštevati dva najbolj bistvena razloga, zakaj je javna radiotelevizija v Sloveniji postala tarča vladnih poskusov njene destabilizacije in kontrole: javna radiotelevizija RTV Slovenija s svojimi programi na tradicionalnih platformah in na spletu dosega veliko občinstvo in bistveno vpliva na javno mnenje, hkrati pa gre za velik poslovni sistem z velikim letnim proračunom, velik del katerega (okrog 95 milijonov evrov letno) je avtomatično zagotovljen skozi rtv-prišpevek, ki ga mesečno plačuje približno 600 tisoč gospodinjstev.

Nezakonit in politično motiviran prevzem poslovnih, programskih in nadzorstvenih funkcij javnega zavoda, ki ima takšen vpliv in takšne materialne resurse, bi povzročil partikularno korist za politične skupine, ki sestavljajo vlado, ne le z vplivom na programe in javno mnenje, temveč tudi materialno korist z vplivom teh političnih skupin na način uporabe finančnih in drugih materialnih virov, s katerimi razpolaga RTV Slovenija, vendar bi hkrati povzročil velikansko škodo za javni interes in demokracijo v Sloveniji.

Bistveni element neodvisnega in preglednega sistema upravljanja z javnim medijem je v zakonu določeno trajanje mandata in jasno določeni pogoji za imenovanje in razrešitev članov organov upravljanja in nadzora. To poudarja tudi Svet Evrope v Priporočilu Odbora ministrov glede upravljanja z javnimi mediji (CM/Rec(2012)1).

Sistem imenovanj in razrešitev, ki ne temelji na jasnih kriterijih in na z zakonom določenem in zavarovanem trajanju mandata, potemtakem temelji na voluntarizmu. Zlasti ko se na ta način imenuje in razrešuje člane, ki jih v organe upravljanja in nadzora v javnem mediju imenuje vlada, in se na voluntaristično odločanje o imenovanjih in razrešitvah navežejo partikularni politični interesi (po obvladovanju programov in materialnih resursov), gre za izjemno škodljivo ravnanje za javni interes in demokracijo.

V javnem interesu in interesu varovanja demokracije v Sloveniji je, da javna radiotelevizija RTV Slovenija deluje zakonito, neodvisno in stabilno, vključno z zakonito sestavo, neodvisnim in stabilnim delovanjem njenih organov upravljanja in nadzora, ki so po vseh strokovnih analizah bistveni element za neodvisno in profesionalno delovanje javnega medija. Kot so zapisali strokovnjaki Evropskega združenja javnih radiotelevizij (EBU) v gradivu o načelih za upravljanje z javnimi mediji in pravnem okviru zanje, je sistem upravljanja z javnim medijem integralni del demokratičnega sistema vsake države in ga tudi zrcali. Če se z nezakonitimi ravnanji podre sistem upravljanja z javnim medijem in se ga kompromitira, se mu odvzame verodostojnost in integriteta, se s tem podira tudi demokratični sistem v državi in zaupanje vanj, posledice takšnih ravnanj pa se navezujejo ena na drugo in lahko vodijo k trajnejši eroziji demokratičnih standardov in pravne države.

Mag. Brankica Petković

Ljubljana, 22. 9. 2020